GuyAI
מבית GOOL בגרויות

סוג הבחינה: בגרות
מועד הבחינה: חורף תשפ"ג, 2023
מספר השאלון: 1262
שם התלמיד/ה: _____

תנ"ך

שאלון 1262 (אקסטרניים)

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעה וחצי.
מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני פרקים.
פרק ראשון – סיפורי ראשית העולם והאנושות – (2×40) – 80 נקודות
פרק שני – נושאי הבחירה – (1×20) – 20 נקודות
סך הכול – 100 נקודות
ב. חומר עזר מותר בשימוש: תנ"ך עברי שלם בלי פירושים ובלי תוספות.
מותר להשתמש בתנ"ך שיש בו מפות.
ג. הוראות מיוחדות: (1) אין להעתיק את השאלה; יש לכתוב את מספרה בלבד.
(2) יש להתרכז בנושא. יש לשים לב לכתב, לכתיב ולפיסוק.
יש לכתוב במחברת הבחינה בלבד. יש לרשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה. כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.
השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.
בהצלחה!

כללי המענה במועד זה (חורף תשפ"ג): כללי המענה מודפסים בשאלון עצמו, בראש כל פרק: פרק ראשון – שתי השאלות 1–2, ובכל אחת סעיף א חובה (25 נקודות) ועוד אחד מן הסעיפים ב–ג (15 נקודות) = 80; פרק שני – שאלה אחת מתוך 3–4, כל הסעיפים = 20. מכתב הפיקוח על הוראת המקרא בחינוך הממלכתי מ־15.12.20 (כ"ט בכסלו תשפ"א), "מבנה שאלון בחינת הבגרות מסגרת ה־30%", קובע לשאלון 1262 את אותו מבנה (פרק ראשון 2×40 = 80; פרק שני – על אהבה וחסד / בין שאול לדוד, 1×20 = 20). מכתב ההבהרה מ־21.08.22 על מבנה הבחינה לתשפ"ג עוסק בשאלון ה־70% בלבד, ומסמך התובנות של הפיקוח לחורף תשפ"ג (26.02.23) מביא לשאלון 1262 ציון ממוצע בלבד; לא נמצא מסמך רשמי הקובע לשאלון זה במועד זה כללי מענה אחרים מן המודפסים.
הערה לפתרונות: בציטוטי הפסוקים בפתרונות השם המפורש נכתב בצורת ה' (גם עם אותיות שימוש: וַה', לַה').
בפרקים שבשאלון זה אין הבדלים בחלוקת הפסוקים בין המהדורות.

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון – סיפורי ראשית העולם והאנושות (80 נקודות)

ענו על שתי השאלות 1–2 (לכל שאלה – 40 נקודות).

בכל שאלה, ענו על סעיף א – חובה (25 נקודות) ועל אחד מן הסעיפים ב–ג (לכל סעיף – 15 נקודות).

1. בריאת המאורות

(40 נקודות)

(ראו בנספח: רמב"ן על בראשית א, יד (לשאלה 1, סעיף ב(2)) – כפי שהוא מובא בשאלון. לעומת נוסח הפירוש: כתיב מלא ("הינה", "חושך" – בנוסח הפירוש "הנה", "חשך"), "הקדוש ברוך הוא" במקום "הקב"ה", "ולא יאיר" במקום "ולא האיר", המילים "[הרקיע]" ו"[האור]" בסוגריים מרובעים כבשאלון, והשמטות המסומנות [...] (המילים "הפסיק באור" ו"והנה"))

קראו בראשית, פרק א', פסוקים י"ד–י"ט.

ענו על סעיף א (חובה).

א. (1) על פי פסוקים אלה, ציינו שלושה תפקידים של המאורות. בססו את דבריכם על הכתוב. (15 נקודות)

(2) יש הטוענים כי תיאור בריאת המאורות תופס מקום מרכזי בסיפור הבריאה. בססו טענה זו על שתי ראיות מן הכתוב, והסבירו אותן. (10 נקודות)

(25 נקודות)

ב. ענו על אחד מן הסעיפים ב–ג.

(1) יש הטוענים שיש סתירה בין תיאור בריאת המאורות בפסוקים י"ד–י"ח ובין המתואר בפסוקים ג'–ה'.

הסבירו מהי סתירה זו. (7 נקודות)

(2) קראו את פירוש הרמב"ן לפסוק י"ד.

"הינה האור נברא ביום ראשון ומאיר ביסודות, וכאשר נעשה הרקיע בשני [...] ומנע אותו [הרקיע] מהאיר ביסודות התחתונים [...] כאשר נבראת הארץ בשלישי היה בה חושך ולא אור, ועתה ברביעי רצה הקדוש ברוך הוא שיהיו ברקיע מאורות מגיעים אור לארץ. וזה טעם 'ברקיע השמים להאיר על הארץ', כי [האור] היה למעלה מן הרקיע ולא יאיר על הארץ".

הסבירו כיצד הרמב"ן פותר את הסתירה שציינתם בתת־סעיף (1). (8 נקודות)

(15 נקודות)

ג. (1) יש הטוענים כי בתיאור בריאת המאורות באה לידי ביטוי מגמה של ביטול מיתוס (דה־מיתולוגיזציה).

הסבירו טענה זו. (8 נקודות)

(2) אחרים טוענים כי בתיאור המאורות באה לידי ביטוי מגמה של קבלת המיתוס ואימוצו. הסבירו טענה זו.

(7 נקודות)

(15 נקודות)

2. קין והבל – חטא ועונש

(40 נקודות)

קראו בראשית, פרק ד', פסוקים א'–י"ז.

ענו על סעיף א (חובה).

א. (1) הסבירו על פי איזה עיקרון נענש קין, ומדוע נקשרה האדמה לעונשו. (15 נקודות)

(2) פרשנים רבים התלבטו בשאלה מדוע לא נענש קין בעונש מוות.

קראו גם שמואל ב, פרק י"ד, פסוקים ה'–ז'.

בפסוקים אלה האישה החכמה מתקוע מציגה לדוד המלך סיטואציה משפטית.

הסבירו כיצד דברי האישה החכמה מתקוע עשויים להשיב על שאלה זו. (10 נקודות)

(25 נקודות)

ב. ענו על אחד מן הסעיפים ב–ג.

בפסוק ז' באים לידי ביטוי עקרון הבחירה החופשית, אזהרה והמלצה על דרך החיים הרצויה.

בחרו בשתיים מן האפשרויות האלה המודגשות בקו, והסבירו כיצד כל אחת מהן באה לידי ביטוי בפסוק ז'.

(15 נקודות)

ג. קראו פסוקים ט'–י"ז.

בפסוק י"ג קין אומר: "גדול עֲוֹנִי מִנְּשׂוֹא". יש הטוענים כי בדברים אלה קין מתלונן לפני ה' על חומרת עונשו, ויש הטוענים כי הוא מודה בחטאו. הסבירו את דברי קין על פי כל אחת מן הטענות האלה. בססו את תשובתכם על הכתוב.

(15 נקודות)

פרק שני – נושאי הבחירה (20 נקודות)

ענו על אחת מן השאלות 3–4.

---

3. נעמי וכלותיה

(20 נקודות)

(ראו בנספח: מדרש רות זוטא א' (בשאלון מנוקד "כלתיה" – חולם אחד במילה))

קִראו רות, פרק א'.

א. (1) קראו פסוקים ט'–י"ג.
יש הטוענים כי נעמי מתייחסת בחמלה אל כלותיה, ואחרים טוענים כי היא מתייחסת אליהן בריחוק.
הביאו ראיה לכל אחת מן הטענות, והסבירו אותה. (8 נקודות)
(2) קראו פסוקים א'–ח' ואת המדרש שלפניכם.
"'ותאמר נעמי לשתי כלתיה', מפני מה הייתה מחזרת [מחזירה] אותן כדי שלא תתבייש בהן".
(מדרש רות זוטא א')
הסבירו כיצד פסוקים א'–ח' יכולים לתמוך בפרשנות זו של המדרש.
בססו את תשובתכם על הכתוב. (4 נקודות)
(12 נקודות)

ב. יש הטוענים כי בדברי נעמי בפסוק י"ג באה לידי ביטוי ביקורת כלפי אלוהים.
(1) הסבירו כיצד אפשר לבסס טענה זו על הפסוק. (5 נקודות)
(2) האם, לדעתכם, הכתוב בפסוקים כ'–כ"א תומך בטענה זו או סותר אותה?
נמקו את תשובתכם. (3 נקודות)
(8 נקודות)

4. קנאת שאול בדוד

(20 נקודות)

קראו שמואל א, פרק י"ח.

א. קראו פסוקים י'–כ"ח.
שאול רוצה במותו של דוד. במקרה אחד הוא מנסה להמיתו באופן גלוי, ובמקרה אחר – באופן סמוי.
(1) קראו גם שמואל א, פרק י"ט, פסוקים ט'–י'.
מהי הסיבה לניסיון הגלוי של שאול להמית את דוד?
הסבירו את דבריכם, ובססו אותם על שני הכתובים. (5 נקודות)
(2) הסבירו כיצד שאול מנסה לגרום למותו של דוד באופן סמוי. בססו את תשובתכם על הכתוב. (4 נקודות)
(9 נקודות)

ב. קראו פסוקים ה'–י"ב.
(1) הסבירו כיצד פירש שאול את שירת הנשים. מה גרם לו לפרש כך את השירה? הסבירו את תשובתכם ובססו אותה על הכתוב. (6 נקודות)
(2) קראו גם שמואל א, פרק ט"ז, פסוק כ"ג.
מה הייתה המטרה של דוד כשבא לנגן לשאול?
על פי המסופר בשמואל א, פרק י"ח, פסוקים י'–י"ב, הסבירו מדוע הפעם לא הושגה המטרה. בססו את דבריכם על הכתובים. (5 נקודות)
(11 נקודות)

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-GuyAI · www.guyai.co.il

נספח – המקורות

רמב"ן על בראשית א, יד (לשאלה 1, סעיף ב(2)) – כפי שהוא מובא בשאלון. לעומת נוסח הפירוש: כתיב מלא ("הינה", "חושך" – בנוסח הפירוש "הנה", "חשך"), "הקדוש ברוך הוא" במקום "הקב"ה", "ולא יאיר" במקום "ולא האיר", המילים "[הרקיע]" ו"[האור]" בסוגריים מרובעים כבשאלון, והשמטות המסומנות [...] (המילים "הפסיק באור" ו"והנה")

"הינה האור נברא ביום ראשון ומאיר ביסודות, וכאשר נעשה הרקיע בשני [...] ומנע אותו [הרקיע] מהאיר ביסודות התחתונים [...] כאשר נבראת הארץ בשלישי היה בה חושך ולא אור, ועתה ברביעי רצה הקדוש ברוך הוא שיהיו ברקיע מאורות מגיעים אור לארץ. וזה טעם 'ברקיע השמים להאיר על הארץ', כי [האור] היה למעלה מן הרקיע ולא יאיר על הארץ".

מדרש רות זוטא א' (בשאלון מנוקד "כלתיה" – חולם אחד במילה)

"'ותאמר נעמי לשתי כלתיה', מפני מה הייתה מחזרת [מחזירה] אותן כדי שלא תתבייש בהן".
(מדרש רות זוטא א')

כל הבגרויות בתנ"ך עם פתרונות מלאים: www.guyai.co.il/bagrut/tanach